

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

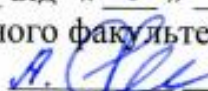
Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

С.М. Кваша
« 16 » 06 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО:

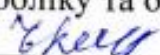
на засіданні Вченої ради економічного
факультету

Протокол № 9 від « 15 » 06 2021 р.

Декан економічного факультету,
д.е.н., професор А.Д. Діброва

на засіданні кафедри обліку та оподаткування

Протокол № 15 від « 24 » 05 2021 р.

Завідувач кафедри обліку та оподаткування,
д.е.н., професор Є.В. Калюга

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ І ПРАКСЕОЛОГІЯ КОНТРОЛЮ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма	Облік і оподаткування
Гарант ОНП:	д.е.н., професор Л.В. Гуцаленко
Розробники:	д.е.н., професор С.В. Бардаш

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності (назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	07 «Управління та Адміністрування»	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Спеціальна (фахова)	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	не передбачено	
Форма контролю	екзамен	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна / вечірня форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20	20
Практичні, семінарські заняття	20	20
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	80	80
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	4	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» є набуття та засвоєння здобувачами ступеня вищої освіти «доктор філософії» теоретичних знань, формування наукового світогляду та економічного мислення про теорії, концепції, методологію, праксеологію контролю господарської діяльності, закономірності та тенденції його розвитку, оцінювання його ефективності як виду практичної діяльності, а також вмінь їх застосовувати у власних наукових дослідженнях для розв'язання як наукових проблем, так і проблем практичного характеру.

Завданнями цієї дисципліни є:

- ознайомлення з рівнем розвитку теорії та методології державного зовнішнього, незалежного аудиторського та внутрішнього контролю господарської діяльності;
- ознайомлення з концепціями стандартизації та організації державного зовнішнього, незалежного аудиторського та внутрішнього контролю господарської діяльності;
- ознайомлення з методиками контролю господарської діяльності, їх недоліками та варіантами усунення;
- ознайомлення з методиками кількісної та якісної оцінки ефективності діяльності суб'єктів контролю та окремих заходів контролю;
- формування уміння ідентифікувати наукову проблему, проектувати гіпотези щодо її розв'язання, а також проводити верифікацію гіпотез.

Предметом дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» є система наукових знань щодо принципів, методів, прийомів, форм організації та методик проведення державного зовнішнього, незалежного аудиторського та внутрішнього контролю господарської діяльності, а також оцінювання їх ефективності.

Дисципліна «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» є вибіркоvim освітнім компонентом освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Після опанування дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії **повинен знати:**

- методологію контролю господарської діяльності;
- основні концепції контролю господарської діяльності;
- існуючі методики контролю господарської діяльності;
- підходи до оцінювання контролю господарської діяльності;

повинен уміти:

- виявляти наукові та прикладні проблеми в організації та проведенні контролю господарської діяльності;
- формулювати пропозиції щодо розв'язання наукових та прикладних проблем контролю господарської діяльності;
- розробляти методики щодо організації, проведення та оцінки ефективності контролю за новими об'єктами господарської діяльності,

або в межах розв'язання встановлених проблем прикладного характеру.

Основними організаційними формами дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» є: лекції, практичні, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи (поточний контроль, підсумковий у формі тестів).

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), формувати системний науковий світогляд, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні та дотичних до них міждисциплінарних напрямках з управління та адміністрування та суміжних галузей.

СК02. Здатність працювати з різними джерелами, отримувати, обробляти, аналізувати, систематизувати отриману інформацію з основних національних, європейських та міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

СК 03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК04. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем.

СК05. Здатність проводити емпіричні дослідження та використовувати статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК07. Здатність здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній сферах.

СК08. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування.

Програмні результати навчання

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій..

ПРН02. Здійснювати пошук, аналізувати та критично осмислювати інформацію, отриману з різних джерел, генерувати і продукувати власні науково-теоретичні та практично-спрямовані ідеї на принципах академічної культури й доброчесності, розвивати нові напрями і види обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми обліку, аналізу, аудиту та оподаткування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН04. Демонструвати навички самостійного продукування власних науково-теоретичних та практично-спрямованих ідей на принципах академічної культури та доброчесності для розвитку нових напрямів та видів обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН05. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

ПРН07. Враховувати соціальні, етичні, правові та економічні аспекти, що впливають на функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень.

ПРН10. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній сферах.

ПРН11. Глибоко розуміти загальні принципи та методи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері обліку і оподаткування та у викладацькій практиці.

ПРН 12. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

Для засвоєння знань і формування вмій, що передбачаються внаслідок вивчення дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: підготовка рефератів, доповідей, мультимедійних презентацій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій, авторефератів, дисертацій, посібників, підручників, інших навчально-методичних джерел, галузевого законодавства. Самостійна робота регламентується робочим навчальним планом і становить 80 годин, тобто 66,7% загального обсягу навчального часу для вивчення дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності».

Іспит є формою підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності».

Згідно з навчальним планом *бюджет навчального часу* на вивчення дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» становить 120 годин: для денної та заочної та форм навчання: 20 год. лекції, 20 год. практичні, 80 год. самостійна робота.

Форма підсумкового контролю екзамен за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності»

Назви атестацій і тем	Кількість годин											
	денна форма						Вечірня, заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Розділ 1. Методологія контролю господарської діяльності												
Тема 1. Гносеологічний концепт контролю	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Холістичний підхід до розгляду господарської діяльності як інтегрованого об'єкту контролю	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Суб'єктні моделі контролю господарської діяльності	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Класифікаційні моделі контролю	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8

Тема 5. Методологія контролю господарської діяльності	12	2	2	-	-	8	12	2	2			8
Разом за розділом 1	60	10	10	-	-	40	60	10	10	-		40
Розділ 2. Праксеологія контролю господарської діяльності												
Тема 6. Моделювання систем контролю господарської діяльності	15	2	2	-	-	11	15	2	2	-	-	11
Тема 7. Стандартизація контролю господарської діяльності	15	2	2	-	-	11	15	2	2	-	-	11
Тема 8. Методика контролю господарської діяльності	18	4	4	-	-	8	18	4	4	-	-	8
Тема 9. Параметрична оцінка ефективності систем контролю господарської діяльності	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Разом за розділом 2	60	10	10			40	60	10	10			40
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	20	20	-	-	80

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Методологія контролю господарської діяльності		
1	Тема 1. Огляд наукової новизни докторських дисертацій з контрольної проблематики	2
2	Тема 2. Ідентифікація об'єкта та предмета контролю в сфері економіки	2
3	Тема 3. Проблеми розподілу повноважень суб'єктів контролю	2
4	Тема 4. Компаративний аналіз загальних класифікацій контролю	2
5	Тема 5. Метод контролю: філософський дискурс перспектив трансформації	2
Розділ 2. Праксеологія контролю господарської діяльності		
6	Тема 6. Вплив зовнішніх факторів на моделювання системи контролю господарської діяльності	2
7	Тема 7. Стандартизація внутрішньогосподарського контролю	2
8	Тема 8. Проблеми практики контролю господарської діяльності	4
9	Тема 9. Компаративний аналіз методик оцінювання ефективності внутрішнього контролю	2
	Разом	20

5. Самостійна робота під керівництвом лектора

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кореляція приросту наукових знань контролю з актуалізацією наукових досліджень.	8
2	Нові об'єкти контролю у сфері економіки.	8
3	Організаційно-управлінські структури суб'єктів господарювання: трансформація та вплив на контроль.	8
4	Оцінка впливу класифікації контролю на появу нових наукових знань.	8
5	Проблеми та перспективи розвитку методології контролю господарської діяльності.	8
6	Оптимізація та інтеграція системи контролю з іншими інформаційними системами суб'єкта господарювання.	11
7	Стандартизація контролю господарської діяльності суб'єктів АПК.	11
8	Оптимізація методики контролю господарської діяльності .	8
9	Верифікація ефективності систем контролю господарської діяльності.	10
	Разом	80

6. Індивідуальна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії виконуються відповідно до освітньо-наукової програми.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної роботи.

Правильна організація індивідуальної роботи здобувача має вирішальне значення для успішного складання ним заліку з дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності».

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись із законодавством, що регулює контроль у сфері господарювання, монографіями, авторефератами, дисертаціями, посібниками, підручниками, іншими навчально-методичними джерелами, що рекомендовані для ознайомлення;
- виконати індивідуальне завдання і подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань передбачають ознайомлення (конспектування, написання есе) із першоджерелами, що враховують зміст усіх тем робочої програми.

Варіанти практичних завдань задаються викладачем дисципліни після прочитаної лекції. Індивідуальність завдання підтримується різними комбінаціями виконання завдань.

Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно вимог вищої школи, а результати виконання поданого на перевірку завдання відображаються записом «зараховано», «не зараховано».

Завдання індивідуальної роботи

Проаналізувати статті:

1. Бардаш С.В. Проблеми державного контролю у сфері господарювання та шляхи їх розв'язання. *Інвестиції: практика і досвід*. 2012. № 10. С. 8-11.
2. Бутинець Т.А. Еволюція поглядів на форми та види господарського контролю: від «старого» до «нового» контролю. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 2(60). С. 11-15.
3. Бутинець Ф.Ф. Бутинець Т.А. Господарський контроль як наука: формування її складових. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 1(59). С. 14-21.
4. Виговська Н.Г. Господарський, фінансово-господарський та економічний контроль: узгодження термінології. *Статистика України*. 2008. №4. С. 21-26.
5. Гуцаленко Л.В. Контроль в системі управління. *Облік і фінанси*. 2019. №1 (83). С. 5-10.
6. Івахненко С.В. Методологія фінансово-господарського контролю. *Наукові записки НаУКМА*. 2007. №68. С. 30-34.
7. Калюга Є.В. Система внутрішньогосподарського контролю та удосконалення її ефективності на підприємствах. *Вісник податкової служби*. 2001. №33. С. 26-31.
8. Максимова В.Ф. Пріоритетні напрямки вдосконалення обліку та контролю в управлінні підприємствами. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. Вип. 3(43). С. 259-266.
9. Пантелеєв В.П. Гносеологія організації внутрішнього контролю. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2007. Вип. 22. С. 359-367.
10. Пантелеєв В.П., Матюха М.М. Контроль в економічній теорії. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2011. №2. С. 6-14.
11. Стадник Л.І. Удосконалення організації фінансово-господарського контролю в аграрних формуваннях. *Економіка та управління АПК*. 2015. №2. С. 113-117.
12. Щербина В.С. Державний нагляд (контроль) у сфері господарювання: удосконалення правового регулювання. *Юрист України*, 2011. №2 (15). С. 30-33.

7. Анотація тем навчальної дисципліни

Тема 1. Гносеологічний концепт контролю

Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний аспекти сутності контролю. Генезис контролю в контексті поглядів світових економічних шкіл: німецька школа контролю, англо-американська школа контролю, італійські школи контролю, російські школи контролю.

Аспектація контролю у соціально-економічній сфері (економічний,

соціальний, юридичний, інституціональний, організаційний, управлінський, методичний аспекти).

Соціальне значення контролю у працях А. Сміта та його послідовників. Суспільне значення контролю за поглядами інституціоналістів. Вплив соціальної ідеології на теорію контролю.

Контроль як галузь наукових знань. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань. Міждисциплінарні зв'язки контролю як науки. Напрями сучасних наукових досліджень: огляд докторських дисертацій з проблем контролю. Контроль як система теоретичного знання. Вплив контролю як галузі наукових знань на контроль як практичну діяльність. Контроль як функція менеджменту.

Питання для самопідготовки за темою 1

1. Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний аспекти сутності контролю.
2. Аспектація контролю у соціально-економічній сфері.
3. Контроль як галузь наукових знань.
4. Склад інтегрованої системи господарського контролю.
5. Контроль як функція менеджменту.
6. Місце контролю в управлінській праці.

Тема 2. Холістичний підхід до розгляду господарської діяльності як інтегрованого об'єкту контролю

Сутність та межі господарської діяльності як об'єкту пізнання. Огляд наукової полеміки щодо ідентифікації предмету і об'єкту контролю. Господарська діяльність та господарські відносини як фактори соціально-економічного розвитку. Застосування системного підходу до розгляду сутності та класифікації об'єкта контролю. Господарська діяльність як холістичний об'єкт контролю. Нові елементи інтегрованого об'єкту контролю.

Види норм господарської діяльності окремих учасників сфери господарювання та їх значення для реалізації контрольних повноважень.

Господарські порушення як індикатори оптимальності та ефективності господарської діяльності.

Питання для самопідготовки за темою 2

1. Господарська діяльність та господарські відносини як сфера господарського контролю.
2. Об'єкт і предмет контролю як галузі наукових знань та практичної діяльності.
3. Причини та зміст удосконалення парадигми контролю господарської діяльності.
4. Система норм господарювання та їх вплив на контроль господарських систем.
5. Економіко-правова характеристика результатів контролю.

Тема 3. Суб'єктні моделі контролю господарської діяльності

Державний зовнішній контроль господарської діяльності. Межі державного контролю у сфері господарювання в умовах глобалізації економіки. Завдання державного контролю господарської діяльності в межах реалізації концепції сталого розвитку. Органи державного контролю окремих аспектів господарської діяльності. Мета та контрольні повноваження суб'єктів зовнішнього державного контролю: проблеми реалізації та усунення дублювання. Проблеми реалізації державного зовнішнього контролю господарської діяльності.

Контрольні функції транснаціональних корпорацій як наднаціональних економічних систем.

Сучасна парадигма внутрішнього контролю: огляд наукових досліджень. Гносеологічна сутність внутрішнього контролю: економіко-правовий підхід. Суб'єктні моделі внутрішнього контролю: внутрішньогосподарський контроль; внутрішній аудит; внутрішня ревізія; контролінг; самоконтроль. Мета та контрольні повноваження суб'єктів різних моделей внутрішнього контролю.

Незалежний контроль господарської діяльності. Мета та контрольні повноваження суб'єкта незалежного контролю. Синергія внутрішнього та зовнішнього аудиту: умови досягнення. Переваги та недоліки проведення незалежного контролю господарської діяльності.

Питання для самопідготовки за темою 3

1. Суб'єкти державного зовнішнього контролю господарської діяльності.
2. Система державного контролю у сфері господарювання.
3. Види суб'єктів ініціації та виконання контролю господарської діяльності.
4. Суб'єктні моделі внутрішнього контролю.

Тема 4. Класифікаційні моделі контролю

Класифікація як метод наукового пізнання. Проблема класифікації в контролі. Компаративний аналіз загальних класифікацій контролю. Класифікація принципів контролю як поліморфного явища. Класифікаційна модель системи об'єктів внутрішнього контролю. Класифікація господарських порушень.

Проблеми та перспективи застосування класифікацій у дослідженні наукових проблем контролю.

Питання для самопідготовки за темою 4

1. Класифікація господарського контролю.
2. Класифікація принципів контролю як поліморфного явища.
3. Класифікація інтегрованого об'єкта господарського контролю.
4. Класифікація порушень у сфері господарювання.

Тема 5. Методологія контролю господарської діяльності

Сутність та склад методу контролю: гносеологічний аспект. Метод контролю господарської діяльності. Власні та залучені методи, методичні прийоми контролю господарської діяльності.

Принципи контролю господарської діяльності. Методи контролю господарської діяльності суб'єктами державного контролю: інспектування (ревізія), державний аудит, тематична перевірка.

Методи внутрішнього контролю господарської діяльності: внутрішньогосподарський контроль, інвентаризація, внутрішній аудит, внутрішня ревізія.

Методологія незалежного контролю (інших аудиторських послуг) окремих аспектів господарської діяльності.

Методологія превентивного контролю господарської діяльності. Специфіка застосування гіпотез і версій у контрольному процесі.

Питання для самопідготовки за темою 5

1. Сутність та склад методу контролю: гносеологічний аспект.
2. Метод та форма контролю господарської діяльності.
3. Метод внутрішньогосподарського контролю.
4. Методологія превентивного контролю господарської діяльності.
5. Процес дослідження господарської діяльності із застосуванням контрольних версій.
6. Місце гіпотез і версій в процесі пізнання об'єкту контролю.
7. Зміст процесу контролю господарської діяльності із застосуванням гіпотез та версій контролю.

Тема 6. Моделювання систем контролю господарської діяльності

Поняття системи контролю та склад її елементів: кібернетичний та процедурний підходи. Глобалізація як передумова необхідності формування нової концепції контролю.

Теоретичні основи організації контролю. Принципи організації контролю господарської діяльності. Організація контролю господарської діяльності. Умови та результати організації контролю. Організація системи державного контролю господарської діяльності у державному секторі економіки. Корпоративні моделі організації контролю: аналіз переваг та недоліків. Організаційно-правова ідентифікація внутрішнього контролю господарської діяльності у приватному секторі економіки.

Організація системи ризик-орієнтованого контролю. Організація системи превентивного контролю.

Питання для самопідготовки за темою 6

1. Поняття системи контролю та склад її елементів.
2. Трансформація концепції внутрішнього контролю господарської діяльності: передумови та зміст.
3. Завдання ризик-орієнтованого контролю в процесі управління ризиками.
4. Склад та підходи до удосконалення системи внутрішнього контролю за моделлю COSO.

5. Модель системи превентивного внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Тема 7. Стандартизація контролю господарської діяльності

Стандартизація внутрішнього контролю: процедурно-організаційний підхід. Проблеми та умови стандартизації контролю. Стандартизація контролю. Рівні стандартизації контролю. Стандарт контролю. Види стандартів контролю. Система стандартів контролю. Стандартизація внутрішнього контролю. Стандарти внутрішнього аудиту. Види стандартів контролю господарської діяльності. Стандартизація превентивного контролю господарської діяльності. Проблеми впровадження стандартів контролю господарської діяльності.

Питання для самопідготовки за темою 7

1. Стандартизація внутрішнього контролю: процедурно-організаційний підхід.
2. Стандартизація превентивного контролю господарської діяльності. Проблеми впровадження стандартів контролю господарської діяльності.
3. Стандарти внутрішнього аудиту.

Тема 8. Методика контролю господарської діяльності

Облікове забезпечення контролю господарської діяльності: стан та шляхи удосконалення. Верифікація облікового забезпечення контролю.

Поняття методики контролю. Процес, стадії та процедури контролю господарської діяльності. Поняття та види аналітичних процедур у контрольному процесі.

Загальна методика інвентаризації. Загальна методика внутрішнього аудиту. Загальна методика внутрішньої ревізії.

Трансформація методики контролю господарської діяльності в умовах застосування ІТ. Внутрішній контроль інформаційних комп'ютерних технологій.

Питання для самопідготовки за темою 8

1. Облікове забезпечення контролю господарської діяльності.
2. Процес контролю господарської діяльності.
3. Методичні прийоми внутрішнього контролю господарської діяльності.
4. Методика інвентаризації активів та зобов'язань.
5. Внутрішній аудит та внутрішня ревізія господарської діяльності.
6. Внутрішній контроль інформаційних комп'ютерних технологій.

Тема 9. Параметрична оцінка ефективності систем контролю господарської діяльності

Ефект контролю. Ефективність контролю. Види ефекту контролю. Види ефективності контролю. Критерії оцінки ефективності контролю.

Концепція визначення і оцінки неефективності фінансового контролю і аудиту Дж. Робертсона. Концепція визначення і оцінки ефективності фінансового контролю і аудиту Ф. Дефліза, Г. Дженіка, В. О'Рейлі, М. Хірша.

Оцінювання аспіранта відбувається відповідно до Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (затв. Вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10).

9. Контрольні питання

Перелік питань з дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності»

1. Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний аспекти сутності контролю.
2. Генезис контролю в контексті поглядів світових економічних шкіл: німецька школа контролю, англо-американська школа контролю, італійські школи контролю, російські школи контролю.
3. Аспектація контролю у соціально-економічній сфері: економічний, соціальний, юридичний, інституціональний, організаційний, управлінський, методичний аспекти.
4. Соціальне значення контролю у працях А. Сміта та його послідовників.
5. Суспільне значення контролю за поглядами інституціоналістів.
6. Вплив соціальної ідеології на теорію контролю.
7. Контроль як галузь наукових знань. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань.
8. Міждисциплінарні зв'язки контролю як науки.
9. Напрями сучасних наукових досліджень: огляд докторських дисертацій з проблем контролю.
10. Контроль як система теоретичного знання.
11. Вплив контролю як галузі наукових знань на контроль як практичну діяльність.
12. Контроль як функція менеджменту.
13. Сутність та межі господарської діяльності як об'єкту пізнання.
14. Огляд наукової полеміки щодо ідентифікації предмету і об'єкту контролю.
15. Господарська діяльність та господарські відносини як фактори соціально-економічного розвитку.
16. Застосування системного підходу до розгляду сутності та класифікації об'єкта господарського контролю.
17. Господарська діяльність як холистичний об'єкт контролю.
18. Нові елементи інтегрованого об'єкту контролю.
19. Види норм господарської діяльності окремих учасників сфери господарювання та їх значення для реалізації контрольних повноважень.
20. Господарські порушення як індикатори оптимальності та

- ефективності господарської діяльності.
21. Державний зовнішній контроль господарської діяльності.
 22. Межі державного контролю у сфері господарювання в умовах глобалізації економіки.
 23. Завдання державного контролю господарської діяльності в межах реалізації концепції сталого розвитку.
 24. Органи державного контролю окремих аспектів господарської діяльності.
 25. Мета та контрольні повноваження суб'єктів зовнішнього державного контролю: проблеми реалізації та усунення дублювання.
 26. Проблеми реалізації державного зовнішнього контролю господарської діяльності.
 27. Контрольні функції транснаціональних корпорацій як наднаціональних економічних систем.
 28. Сучасна парадигма внутрішнього контролю: огляд наукових досліджень.
 29. Гносеологічна сутність внутрішнього контролю: економіко-правовий підхід.
 30. Суб'єктні моделі внутрішнього контролю: внутрішньогосподарський контроль; внутрішній аудит; внутрішня ревізія; контролінг; самоконтроль.
 31. Мета та контрольні повноваження суб'єктів різних моделей внутрішнього контролю.
 32. Незалежний контроль господарської діяльності. Мета та контрольні повноваження суб'єкта незалежного контролю.
 33. Синергія внутрішнього та зовнішнього аудиту: умови досягнення.
 34. Переваги та недоліки проведення незалежного контролю господарської діяльності.
 35. Класифікація як метод наукового пізнання.
 36. Проблема класифікації в контролі.
 37. Компаративний аналіз загальних класифікацій контролю.
 38. Класифікація принципів контролю як поліморфного явища.
 39. Класифікаційна модель системи об'єктів внутрішнього контролю.
 40. Класифікація господарських порушень.
 41. Проблеми та перспективи застосування класифікацій у дослідженні наукових проблем контролю.
 42. Сутність та склад методу контролю: гносеологічний аспект.
 43. Метод контролю господарської діяльності.
 44. Власні та залучені методи та методичні прийоми контролю господарської діяльності.
 45. Принципи контролю господарської діяльності.
 46. Інспектування (ревізія) господарської діяльності: склад методу.
 47. Державний аудит господарської діяльності: склад методу.
 48. Тематична перевірка господарської діяльності: склад методу.
 49. Інвентаризація: склад методу, принципи, трансформація.

50. Внутрішній аудит: склад методу та принципи.
51. Внутрішня ревізія: склад методу, принципи, перспективи подальшого застосування.
52. Методологія незалежного контролю (інших аудиторських послуг) окремих аспектів господарської діяльності.
53. Методологія превентивного контролю господарської діяльності.
54. Специфіка застосування гіпотез і версій у контрольному процесі.
55. Поняття системи контролю та склад її елементів: кібернетичний та процедурний підходи.
56. Глобалізація як передумова необхідності формування нової концепції контролю.
57. Теоретичні основи організації контролю.
58. Принципи організації контролю господарської діяльності.
59. Організація контролю господарської діяльності: умови та результати.
60. Організація системи державного контролю господарської діяльності у державному секторі економіки.
61. Корпоративні моделі організації контролю: аналіз переваг та недоліків.
62. Організаційно-правова ідентифікація внутрішнього контролю господарської діяльності у приватному секторі економіки.
63. Організація системи ризик-орієнтованого контролю.
64. Організація системи превентивного контролю.
65. Стандартизація внутрішнього контролю: процедурно-організаційний підхід.
66. Проблеми та умови стандартизації контролю.
67. Стандартизація контролю. Рівні стандартизації контролю.
68. Стандарт контролю. Види стандартів контролю.
69. Система стандартів контролю.
70. Стандартизація внутрішнього контролю.
71. Стандарти внутрішнього аудиту.
72. Види стандартів контролю господарської діяльності.
73. Стандартизація превентивного контролю господарської діяльності.
74. Проблеми впровадження стандартів контролю господарської діяльності.
75. Облікове забезпечення контролю господарської діяльності: стан та шляхи удосконалення. Верифікація облікового забезпечення контролю.
76. Поняття методики контролю.
77. Процес, стадії та процедури контролю господарської діяльності. Поняття та види аналітичних процедур у контрольному процесі.
78. Загальна методика інвентаризації.
79. Загальна методика внутрішнього аудиту.
80. Загальна методика внутрішньої ревізії.
81. Трансформація методики контролю господарської діяльності в умовах застосування ІТ.
82. Внутрішній контроль інформаційних комп'ютерних технологій.
83. Поняття та види ефекту та ефективності контролю.

- 84.Критерії оцінки ефективності контролю.
- 85.Концепція визначення і оцінки неефективності фінансового контролю і аудиту Дж. Робертсона.
- 86.Концепція визначення і оцінки ефективності фінансового контролю і аудиту Ф. Дефліза, Г. Дженіка, В. О'Рейлі, М. Хірша.
- 87.Концепція критеріальної оцінки ефективності фінансового контролю Е. Аренса і Дж. Лобека.
- 88.Концепція визначення і оцінки ефективності державного фінансового контролю В. Жукова, С. Опенишева, М. Мельник.
- 89.Прямі (безпосередні) та непрямі (опосередковані) показники ефекту контролю.
- 90.Система параметричного оцінювання ефективності внутрішнього контролю.
- 91.Прямі та непрямі (опосередковані) показники ефективності контролю господарської діяльності.
- 92.Операційна ефективність системи внутрішнього контролю.
- 93.Методика визначення ефективності інвентаризаційної роботи.
- 94.Оцінка ефективності внутрішнього аудиту.
- 95.Оцінка ефективності внутрішньої ревізії.
- 96.Оцінка ефективності аудиторської діяльності.
- 97.Ефективність функціонування органів державного аудиту.

***Тестові завдання для підсумкового контролю знань з дисципліни
«Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності»***

1. Розгляд контролю як інструменту дослідження економічної реальності, яка пізнається у порівнянні характеризує його:

а	гносеологічний аспект;
б	онтологічний аспект;
в	аксіологічний аспект;
г	інституціональний аспект.

2. Порівняння двох і більше величин, що відповідно мають нормативне та фактичне значення в теорії контролю одержало назву принципу:

а	компаративності;
б	ендогенності;
в	діхотомії;
г	емерджентності.

3. Впровадження системи контролю, адекватної системі, якою управляють та яка надає можливість компенсувати негативні наслідки відповідає закону:

а	необхідної різноманітності;
б	емерджентності;
в	концентрації;
г	інформованості.

4. Впровадженням у методологію контролю гіпотез та версій порушень забезпечують:

а	превентивність;
б	незворотність відповідальності;
в	синергію;
г	транспарентність.

5. Наукова проблема контролю є складовою:

а	теорії контролю;
б	форми теоретичного пізнання;
в	контролю як науки;
г	практики контролю.

6. Рефлексія, що забезпечує перехід кількісних змін у якісні у системі наукових знань про контроль є принципом:

а	зв'язку і розвитку;
б	історизму;
в	єдності знань;
г	цілісності.

7. Складовими управлінського ефекту контролю як функції управління є:

а	інформаційний, соціально-виховний, організаційний та економічний ефекти;
б	соціально-виховний, організаційний та економічний ефекти;
в	організаційний та економічний ефекти;
г	інформаційний, організаційний та економічний ефекти;

8. Психологічний підхід до контролю господарської діяльності обґрунтовували представники:

а	англо-американської наукової школи;
б	італійської наукової школи;
в	німецької наукової школи;
г	французької наукової школи.

9. Правопорушення у сфері господарювання складається з:

а	протиправної поведінки, вини порушника, негативних наслідків та причинного зв'язку протиправної поведінки та негативних наслідків;
б	протиправної поведінки та вини порушника;
в	протиправної поведінки та негативних наслідків;
г	протиправної поведінки, вини порушника, негативних наслідків.

10. Базовими видами інституційного середовища контролю є:

а	політико-правове, науково-технічне, соціально-економічне середовище;
б	політико-правове, культурне, демографічне середовище;
в	науково-технічне, соціально-економічне, природно-кліматичне середовище;
г	соціально-економічне, культурне, природно-кліматичне середовище.

11. Контроль не може розглядатися у:

а	криміналістичному аспекті;
б	управлінському аспекті;

в	онтологічному аспекті;
г	гносеологічному аспекті.
<i>12. Удосконалення господарського контролю може бути досягнуто завдяки:</i>	
а	приведенню у відповідність системи контролю сучасним вимогам;
б	організаційній реструктуризації Державної аудиторської служби України;
в	розширенню контрольних повноважень Верховної ради України;
г	збільшенню фіскального тиску.
<i>13. До господарських систем мікроекономічного рівня як об'єкту контролю відносяться:</i>	
а	підприємства, засновані на власності кількох фізичних або юридичних осіб;
б	органи місцевого самоврядування;
в	транснаціональні економічні системи;
г	органи центральної виконавчої влади.
<i>14. Характер взаємодії суб'єктів контролю обумовлений:</i>	
а	паритетністю суб'єктів контролю та їх поділом на ініціаторів та виконавців контролю;
б	вимогами політичної ситуації;
в	перманентними змінами в економіці;
г	необхідністю удосконалення системи управління.
<i>15. Системне забезпечення контролю господарської діяльності складається з:</i>	
а	нормативно-правового, методичного, матеріально-технічного, фактографічного, кадрового забезпечення;
б	нормативно-правового, пенсійного, фактографічного, кадрового забезпечення;
в	методичного, матеріально-технічного, кадрового забезпечення;
г	законодавчого, медичного, фактографічного, кадрового забезпечення
<i>16. До нормативного забезпечення контролю у приватному секторі економіки не включаються:</i>	
а	ратифіковані міжнародні конвенції;
б	кодифіковане законодавство;
в	накази Міністерства фінансів України та постанови Національного банку України;
г	накази суб'єкта господарювання.
<i>17. Метод господарського контролю це:</i>	
а	сукупність принципів та методичних прийомів його здійснення;
б	сукупність способів і прийомів контролю;
в	спосіб латентного спостереження за змінами у глобальній економіці;
г	спосіб регулювання наслідків рішень економічного характеру.
<i>18. Ефективність контролю це:</i>	
а	здатність суб'єкта контролю раціонально виконувати контрольні дії та сприяти позитивним змінам;

б	якісне виконання контрольних процедур;
в	оптимальне виконання контролю;
г	досягнення економії коштів на його проведення.
<i>19. До прямих показників ефективності контролю відноситься:</i>	
а	відсутність зайвих процедур контролю;
б	зменшення випадків порушень у використанні бюджетних коштів;
в	зменшення часу на розробку управлінських рішень;
г	зменшення витрат на утримання окремих підрозділів організації.
<i>20. Змістом стандартів контролю є:</i>	
а	визначення методик його здійснення та оформлення результатів проведення;
б	визначення вимог до компетенції суб'єкта контролю;
в	розподіл контрольних повноважень;
г	визначення методики доведення вини суб'єкта контролю.
<i>21. Об'єктом наукового пізнання контролю як галузі наукових знань є:</i>	
а	методологія контролю;
б	функціонування господарської системи;
в	процес контролю;
г	гіпотеза.
<i>22. Завданнями контролю в системі менеджменту у сфері економіки є:</i>	
а	визначення ступеня відповідності характеристик функціонування об'єкта контролю прийнятим управлінським рішенням;
б	відшкодування завданих збитків;
в	повне усунення встановлених порушень;
г	притягнення до відповідальності винних у порушеннях.
<i>23. Об'єктом господарського контролю є:</i>	
а	господарська діяльність учасника відносин у сфері господарювання;
б	суб'єкт господарювання;
в	трудові відносини;
г	економічна безпека.
<i>24. Суб'єктами господарювання вважаються:</i>	
а	підприємства та неприбуткові організації, що здійснюють господарську діяльність;
б	лише підприємства;
в	центральні органи виконавчої влади;
г	органи місцевого самоврядування.
<i>25. Розмежування суб'єктів контролю на ініціаторів та виконавців породжує:</i>	
а	субординацію контрольних функцій, делегування контрольних повноважень, метаконтроль;
б	скорочення штатів органів контролю;
в	збільшення кількості контрольних заходів;
г	зростання ефективності контролю.
<i>26. Нормативно-правове забезпечення контролю господарської діяльності</i>	

це:

а	сукупність загальних та локальних актів, що визначають параметри об'єкта контролю;
б	методичні рекомендації з проведення контрольних заходів;
в	норми господарського, трудового та фінансового права;
г	накази про проведення контрольних заходів.

27. *За наслідками проведеного контролю господарської діяльності можуть мати місце такі результати:*

а	відповідність або порушення параметрів об'єкта контролю;
б	відповідність параметрів об'єкта контролю;
в	порушення параметрів об'єкта контролю;
г	матеріальні збитки.

28. *Соціально-виховна ефективність контролю це:*

а	здатність сприяти у досягненні відповідності результатів діяльності соціальним цілям;
б	здатність контролю оптимізувати організацію системи управління;
в	здатність формувати інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень;
г	здатність контролю поліпшувати показники економічної діяльності.

29. *Стандартизація контролю господарської діяльності має забезпечити:*

а	регламентацію принципів організації та проведення заходу контролю;
б	вибору об'єкта контролю;
в	визначенню рівня компетенції суб'єкта контролю;
г	визначенню розміру фінансових санкцій.

30. *Внутрішній контроль господарської діяльності полягає у:*

а	організації та здійсненні його органом, що керує такою діяльністю;
б	проведенні контролю незалежним аудитором;
в	залученні до такого контролю громадських організацій;
	відсутності впливу на систему оперативного управління.

31. *Гносеологічний аспект контролю полягає у його розгляді як:*

а	галузі наукових знань;
б	функції управління;
в	властивості буття;
г	вид відносин.

32. *Контроль господарської діяльності здійснюється за:*

а	наявними ресурсами, ціноутворенням, сплатою податків;
б	екологічною безпекою;
в	політичними настроями;
г	міграцією населення у межах країни.

33. *Система контролю складається з:*

а	суб'єкта контролю, об'єкта контролю, контрольних дій;
б	органу контролю та контрольних заходів;
в	елементів, склад яких залежить від економічної формації;
г	суб'єкта та об'єкта контролю.

34. Суб'єктами контролю муніципальної сфери відповідальності є:

- а) органи місцевого самоврядування;
- б) всеукраїнські громадські організації;
- в) наддержавні органи контролю;
- г) органи державної влади.

35. Нормативно-правове забезпечення контролю:

- а) забезпечує сукупність критеріїв, за якими оцінюються фактичні показники контролю;
- б) надає результатам контролю юридичної сили;
- в) визначає контроль як пріоритетну діяльність органів центральної виконавчої влади;
- г) сприяє збільшенню доходів громадян.

36. Персоніфіковані норми господарювання це:

- а) локальні норми господарювання, що регламентують діяльність підприємства, організації, установи;
- б) Укази Президента України;
- в) кодифіковане законодавство;
- г) акти інспектування (ревізії).

37. Господарське порушення – це:

- а) недотримання локальних норм господарювання;
- б) порушення, що має адміністративний характер;
- в) порушення, що обумовлює кримінальну відповідальність;
- г) недотримання загальних господарсько-правових норм.

38. До соціально-виховного ефекту контролю відноситься:

- а) формування доказової бази вини суб'єкта порушення;
- б) встановлення неефективності організаційно управлінської структури суб'єкта господарювання;
- в) надання інформації про фактичні обсяги використаних ресурсів;
- г) встановлення фактів про нецільове використання коштів.

39. До прямих кількісних показників ефекту контролю відноситься:

- а) кількість встановлених порушень;
- б) зменшення випадків порушень у використанні бюджетних коштів;
- в) зменшення часу на розробку управлінських рішень;
- г) зменшення витрат на утримання окремих підрозділів суб'єкта господарювання.

40. Виявити недоліки у системі внутрішнього контролю господарської діяльності можна завдяки дослідженню:

- а) його регламентування;
- б) рівня задоволення суб'єктів контролю розміром оплати праці;
- в) причин невиконання фінансового плану суб'єкта господарювання;
- г) думок керівництва суб'єкта господарювання з даного питання.

41. Необхідність удосконалення господарського контролю пояснюється впливом:

- а) наявністю проблем, які є спільними для усього світового

	співтовариства;
б	незадоволення населення діями виконавчої влади;
в	непередбачуваними валютними коливаннями;
г	неможливістю виконати зобов'язання перед МВФ.
42. Зміст контролю як функції державного менеджменту полягає:	
а	в отриманні інформації за результатами планування, нормування та обліку, зіставленні одержаної інформації;
б	у стеженні за діяльністю суб'єктів господарювання;
в	у підготовці звіту про соціально-економічний розвиток країни;
г	у стеженні за витратами та доходами державних службовців.
43. Забезпечення координації контрольних заходів сприятиме:	
а	усуненню дублювання заходів контролю;
б	збільшенню фактів, що свідчать про завдання матеріальних збитків;
в	зростанню структурованості громадянського суспільства;
г	збільшенню обсягів іноземного кредитування національної економіки.
44. Методичне забезпечення контролю господарської діяльності це:	
а	сукупність методик, розроблених для проведення заходів контролю;
б	стандартизована методика проведення економічного контролю
в	методичні прийоми інспектування;
г	сукупність загально логічних прийомів пізнання
45. Принцип компаративності контролю полягає у:	
а	порівнянні фактичного та нормативного параметру об'єкта контролю;
б	об'єктивному встановленні параметрів об'єкта контролю;
в	законності дій суб'єкта контролю;
г	невідворотності покарання суб'єкта, що вчинив порушення.
46. Делегування контрольних повноважень виникає:	
а	у випадку розподілу сфер компетенції та субординації контрольних функцій;
б	в наслідок незацікавленості у результатах контролю;
в	у зв'язку зі зміною економічної стратегії розвитку суб'єкта господарювання;
г	у зв'язку збільшення форм контролю.
47. До суб'єктів державного контролю господарської діяльності відносяться:	
а	органи законодавчої та виконавчої влади;
б	незалежні професійні органи контролю;
в	всеукраїнські громадські організації;
г	органи місцевого самоврядування.
48. Соціально-виховний ефект контролю господарської діяльності це:	
а	результат, що формує відповідальність за збереження матеріальних цінностей;
б	результат, що впливає на розміри пенсійних відрахувань;
в	результат, без одержання якого проведений захід контролю вважається не якісним;

г	результат, який впливає на розподіл дивідендів за привілейованими акціями.
49. Створити науково обґрунтовану основу оцінки ефективності контролю можна:	
а	завдяки розробці стандартів та оцінки їх дотримання;
б	на підставі оптимізації структури суб'єктів контролю;
в	завдяки впровадженню зарубіжного досвіду управління господарською діяльністю;
г	перегляду принципів управління господарською діяльністю.
50. Дотримання принципів професійної етики суб'єкта контролю впливає на:	
а	результати контролю;
б	на фактичні параметри об'єкта контролю;
в	на подальші управлінські рішення;
г	стратегію розвитку суб'єкта господарювання.

10. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Методологія та праксеологія контролю господарської діяльності» передбачається застосування таких методів навчання як:

- 1) репродуктивний;
- 2) проблемного навчання;
- 3) евристичний (частково-пошуковий);
- 4) дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- 1) *лекція* - для розкриття сутності наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою;
- 2) *бесіда* - для усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних за допомогою діалогу;
- 3) *наочні методи* - використання демонстрації та ілюстрації;
- 4) *проблемний виклад* передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу здобувачам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання для активізації мислення здобувачів, яке спрямовано на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації;
- 5) *пояснювально-демонстраційний метод* - для передання великого масиву інформації;
- 6) *дискусії* передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;
- 7) *кейс-метод* - метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу;
- 8) *презентації* - виступи перед аудиторією, що використовуються для

представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань;

9) *семінари-конференції, круглі столи.*

11. Методичне забезпечення

Під час навчання дисципліни використовуються такі нормативні документи: Господарський кодекс України, Закони України: «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Широко застосовуються посібники, словники, довідники, методична, наукова література; мультимедійні презентації; тести для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

Рекомендована література

Основна:

1. Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація. Наукове видання. Житомир: ЖІТІ. 1999. 372 с.
2. Бардаш С.В. Контроль діяльності суб'єктів господарювання: гіпотези та версії порушень : монографія. К : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 312 с.
3. Бардаш С.В. Економічний контроль в Україні : системний підхід : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 656 с.
4. Бардаш С.В., Осадча Т.С. Окремі аспекти якісного і кількісного оцінювання ефекту та ефективності внутрішнього контролю. *Економіка і держава*. 2011, № 11. С. 16-19.
5. Бардаш С.В., Осадча Т.С. Методи контролю у сфері господарювання: теоретичний та праксеологічний аспекти. *Економічний часопис – XXI*. 2012, №9-10. С. 76-79.
6. Бардаш С.В. Класифікація принципів контролю як складного поліморфного явища. *Економіка і держава*. 2012. № 7. С. 4-8.
7. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2011. 772 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Бутинець Т.А. Господарський контроль як наука: формування її складових. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 1(59). С. 14-21.
9. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація : монографія. Житомир: ЖДТУ, 2008. 532 с.
10. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: моногр. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. 372 с.
11. Гуцаленко Л.В. Контроль в системі управління. *Облік і фінанси*. 2019. №1 (83). С. 5-10.
12. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: монографія. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2002. 360 с.

- 13.Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : монографія / Мних Є.В. та ін., за ред. Є.В. Мниха. К : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 452 с.
- 14.Коцупатрий М., Гуцаленко Л. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки. *Економічний аналіз*. 2010. №6. С. 433–436.
- 15.Максімова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку : монографія. К : АВРІО, 2005. 264 с.
- 16.Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 224 с.
- 17.Пантелеев В.П. Гносеологія організації внутрішнього контролю. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2007. Вип. 22. С. 359-367.
- 18.Пантелеев В.П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація : моногр. Державна академія статистики, обліку та аудиту. К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2008. 491 с.
- 19.Стадник Л.І. Удосконалення організації фінансово-господарського контролю в аграрних формуваннях. *Економіка та управління АПК*. 2015. №2. С. 113-117.
- 20.Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії організації, методології) : монографія. К. : Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1998. 371 с.
- 21.Щербина В.С. Державний нагляд (контроль) у сфері господарювання: удосконалення правового регулювання. *Юрист України*, 2011. №2 (15). С. 30-33.

Додаткова література

1. Антонюк О.Р. Методологія та організація процесу виконання аудиторських послуг: монографія. Рівне: Зень О., 2018. 440 с.
2. Бардаш С.В. Місце та роль інвентаризації в теорії й практиці бухгалтерського обліку та господарського контролю. *Таврійський науковий вісник*. 2009. Вип. 62. С. 265-274.
3. Бардаш С.В. Превентивність контрольного процесу: сутність та процедури забезпечення. *Таврійський науковий вісник*. 2010. Вип. 72. С. 294-298.
4. Бардаш С.В. Про обґрунтованість розгляду контролінгу як форми внутрішнього контролю. *Економіка і держава*, 2011. № 8. С. 4-6.
5. Бардаш С.В. Визначення принципів практики внутрішнього контролю суб'єкта господарювання. *Таврійський науковий вісник*. 2011. Вип. 77. С. 233-237.
6. Бардаш С.В. Про обґрунтованість розгляду контролінгу як форми внутрішнього контролю. *Економіка і держава*. 2011. № 8. С. 4-6.
7. Бардаш С.В., Осадча Т.С. Класифікація господарської системи як інтегрованого об'єкту державного господарського контролю. *Інвестиції: практика і досвід*. 2011. № 19. С. 21-24.

8. Бардаш С.В. Осадча Т.С. Концепція удосконалення контрольного процесу: ризик-орієнтований підхід. *Таврійський науковий вісник*. 2011. Вип. 78. С. 176-182.
9. Бардаш С.В. Метод внутрішнього контролю: теоретичний аспект. *Науковий вісник НАСОА*. 2012. Вип. №1. С.29-32.
10. Бардаш С.В. Проблеми державного контролю у сфері господарювання та шляхи їх розв'язання. *Інвестиції: практика і досвід*. 2012. № 10. С. 8-11.
11. Бардаш С.В. Теоретичні та організаційні аспекти внутрішнього аудиту в корпоративних господарських утвореннях. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: Проблеми теорії, методології, організації*. К.: НАСОА, 2013. Спец. вип. С. 6-9.
12. Бардаш С.В. Внутрішній контроль інформаційних комп'ютерних технологій. *Інноваційна економіка*. 2013. № 8 (46). С. 339-341.
13. Бардаш С.В. Організаційно-правова ідентифікація внутрішнього контролю у приватному секторі економіки. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2013. № 4 (66). С. 3-9.
14. Бардаш С.В. Філософські основи соціального контролю у сфері господарювання. *Економічний часопис – XXI*. 2013, № 5-6 (1). С. 85-88.
15. Бардаш С.В. Контроль ризиків діяльності суб'єктів господарювання: міф чи реальність. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. № 4 (70). С. 3-9.
16. Бардаш С.В., Бардаш С.С. Причини та зміст удосконалення парадигми внутрішнього контролю. *European Cooperation*, 2015, № 5 (5). С. 35-46.
17. Бардаш С.В., Боговик Д.С. Державні пріоритети розвитку незалежного аудиту в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Міжнародні відносини та світове господарство. 2015. Випуск 3 С. 17-21
18. Бардаш С.В. Дискусійні питання розвитку обліково-контрольної науки. *Стратегія розвитку України: економічний та гуманітарний виміри: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. К. «Інформ.-аналіт. агентство», 2016. С. 345-349.
19. Бардаш С.В., Патраманська Л.Ю. Ідентифікація інформаційного забезпечення контролю на підприємствах електронної комерції. *Технологический аудит и резервы производства*. 2016. №3 (5). С. 20-26.
20. Бардаш С.В., Мисюк В.О. Аудит діяльності суб'єктів медіа ринку: необхідність та особливості організації. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2016. № 4 (78). С. 3-13.
21. Бардаш С.В. Камінська Т.Г. Облік і контроль кругообороту капіталу: монографія. К.: ЦП «Компринт», 2019. 386 с.
22. Безверхий К.В. Розробка моделі системи внутрішньогосподарського

- контролю обліково-звітної інформації. *Фінанси, облік і аудит*. 2016. №2. С. 172-198.
23. Bardash S., Osadcha T. SUBSTANTIATION OF THEORETICAL FUNDAMENTALS OF SOCIAL CONTROL IN THE SPHERE OF ECONOMIC MANAGEMENT. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 7, No. 1, 2021. P. 19-26.
24. Бондар В.П. Концепція розвитку аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2008. 456 с.
25. Бутинець Т.А. Еволюція поглядів на форми та види господарського контролю: від «старого» до «нового» контролю. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 2(60). С. 11-15.
26. Бутинець Ф.Ф., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі: Монографія. За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖДТУ, 2004. 564 с.
27. Виговська Н.Г. Господарський, фінансово-господарський та економічний контроль: узгодження термінології. *Статистика України*. 2008. №4. С. 21-26.
28. Виговська Н.Г. Розвиток методичних основ ефективності внутрішнього фінансового контролю. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія «Фінанси та кредит». 2011. №1. С. 23-31.
29. Виговська Н.Г. Розвиток системи фінансового контролю в Україні. *Економіка і регіон*. 2011. №2 (29). С. 9-14.
30. Виговська Н.Г. Елементи системи внутрішнього фінансового контролю: проблема ідентифікації. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. №5. Т. 1. С. 217-222.
31. Виговська Н.Г. Полчанов А.Ю. Антикризовий фінансовий контролінг як інструмент запобігання банкрутству. *Вісник ЖДТУ*. 2013. №4 (66). С. 146-153.
32. Височан О.С. Височан О.О. Інвентаризація: сутність, класифікація, принципи, функції та завдання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 22, частина 1. С. 48-52.
33. Головач В.В. Філософія аудиту та його сутність. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 1 (22). С. 73-89.
34. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К. ЦУЛ. 2014. 496 с.
35. Державний фінансовий аудит: методологія і організація: монографія / Мних Є.В. та ін., за ред. Є.В. Мниха. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 319 с.
36. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм/ Єфименко Т.І. та ін. К. : НДФІ, 2004. 320 с.
37. Дмитренко Г.В. Концептуально-методологічні основи організації і здійснення фінансового контролю. Монографія. К. : АДЕФ-Україна, 2009. 160 с.
38. Дмитренко І.М. Концепція розвитку аудиту корпоративних систем:

- монографія. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 364 с.
- 39.Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика. К.: Знання, 2006. 495 с.
- 40.Дорошенко О.О. Контроль господарської діяльності бюджетних установ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09/ ДВНЗ Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ, 2011. 18 с.
- 41.Дрозд І.К. Контроль економічних систем: монографія. К. : Імекс-ЛТД, 2004. 312 с.
- 42.Загородній А.Г., Пилипенко Л.М. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання: монографія. Львів: ЗУКЦ, 2010. 232 с.
- 43.Зубчик С.М. Внутрішньогосподарський контроль на підприємствах: організація та методика: дис. канд. екон. наук. 08.00.09. Луцький нац. техн. ун-т. Львів, 2016. 318 с.
- 44.Іванова І. М. Державний фінансовий контроль : Парадигми розвитку : монографія. К. : Академвидав, 2010. 168 с.
- 45.Івахненко С.В. Методологія фінансово-господарського контролю. *Наукові записки НаУКМА*. 2007. №68. С. 30-34.
- 46.Івахненко С.В., Мелих О.В. Фінансовий контролінг: методи та інформаційні технології. К.: Знання, 2009. 319 с.
- 47.Івахненко С.В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції: монографія. Житомир: ПП «Рута», 2010. 432 с.
- 48.Івахненко С.В. Створення систем внутрішньогосподарського контролю в умовах застосування інформаційних технологій. *Економіка: проблеми теорії і практики*. 2010. №264. С. 2334-2345.
- 49.Івахненко С.В. Виговська Н.Г. Порядок перевірки та доведення контрольних версій: гносеологічні аспекти. *Економічний вісник*. 2011. №18. С. 47-52.
- 50.Івахненко С.В. Інформатизація процесів управління та господарський контроль: проблеми термінології. *Інноваційна економіка*. 2012. №3. С. 3-10.
- 51.Калюга Є.В. Система внутрішньогосподарського контролю та удосконалення її ефективності на підприємствах. *Вісник податкової служби*. 2001. №33. С. 26-31.
- 52.Каменська Т. О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд : моногр. К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2010. 499 с.
- 53.Кондукова Е. В., Микитенко Т. В., Міщенко Т. М. Внутрішній контроль в державному і комерційному секторі: навч. посіб. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. 342 с.
- 54.Ловінська Л.Г., Стефанюк І.Б. Організація бухгалтерського обліку та фінансового контролю в сучасних умовах господарювання в Україні. К.: НДФІ, 2006. 240 с.
- 55.Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р. Інвентаризація як складова внутрішньогосподарського контролю в процесі управління

- підприємством. *Економіка і держава*, 2017, №10. С. 83-85.
- 56.Максімова В.Ф. Пріоритетні напрямки вдосконалення обліку та контролю в управлінні підприємствами. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. Вип. 3(43). С. 259-266.
- 57.Максімова В.Ф. Реалізація стратегії підприємства в системі контролю та аудиту. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія економічна. 2012. № 39. С. 89-93.
- 58.Максімова В.Ф. Ефект удосконалення обліку та контролю для позитивної динаміки розвитку і економічної стабільності підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. №9. С. 23-27.
- 59.Максімова В.Ф. Системний підхід до інформаційного забезпечення внутрішнього контролю. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 4 (14). С. 73-77.
- 60.Мельник М.І., Лещух І.В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. 330 с.
- 61.Мних Є. В. Адаптивність змістових характеристик економічних понять і категорій у системі бухгалтерського обліку та контролю. *Фінанси України*. 2006. № 8. С. 83–86.
- 62.Мних Є. Критерії досконалості систем бухгалтерського обліку і аудиту в Україні. *Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в умовах міжнародної інтеграції* : тез. доп. (20-22 квіт. 2005 р.). Ч.1 / відп. ред. А. Д. Бутко. К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2005. С. 102–109.
- 63.Назарова К.О. Аудит: еволюція, потенціал, ефективність: монографія. К. Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2015. 464 с.
- 64.Орехова І.С. Принципи державного контролю господарської діяльності. *Фінансове право*, 2009, №2. С. 309-315.
- 65.Пантелеєв В.П., Матюха М.М. Контроль в економічній теорії. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2011. №2. С. 6-14.
- 66.Петренко Н.І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 544 с.
- 67.Петрук О.М. Виговська Н.Г. Обґрунтування синергетичного підходу у дослідженні фінансового контролю. *Облік і фінанси АПК*. 2010. №4. С. 110-114.
- 68.Подольчук О.А. Внутрішньогосподарський контроль у діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2010. №10. С. 109-112.
- 69.Подольчук О.А. Класифікація контролю за організаційними формами та видами. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2011. №35. С. 276-282.
- 70.Подольчук О.А. Інвентаризація в аудиті як прийом методу фактичного контролю. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси».

2015. Випуск 12 (45). Ч. 1. С. 240-249.
- 71.Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. Тернополь: Карт-бланш, 2004. 370 с.
- 72.Редько О.Ю. Аудит в Україні. Морфологія: монографія. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2008. 493 с.
- 73.Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація: монографія. Тернопіль. Економічна думка, 2000. 104 с.
- 74.Рядська В. В. Розвиток уявлень про зміст аудиту. *Бізнес Інформ*. 2013. № 9. С. 254-258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_9_42
- 75.Рядська В.В. Аудит в економічній системі України: сучасний стан та концепція розвитку: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 472 с.
- 76.Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні: Монографія. Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. 408 с.
- 77.Семенець А.П. Інвентаризація електронних грошей як метод їх контролю: процесний підхід. *Вісник ЖДТУ*. 2016, №3 (77), с. 133-138.
- 78.Симоненко В.К., Барановський О.І., Петренко П.С. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект): монографія. К. : Знання України, 2006. 280 с.
- 79.Слободяник Ю.Б. Формування системи державного аудиту в Україні: монографія. Суми : ФОП Наталуха А.С., 2014. 321 с.
- 80.Слободяник Ю.Б. Державний аудит відповідності: міжнародний досвід і перспективи реалізації в Україні: монографія. Суми : ФОП Наталуха А.С. 2016. 180 с.
- 81.Слободянюк А.В. Подолянчук О.А. Сутність внутрішнього контролю та проблеми його впровадження у сільськогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць ВНАУ*. Серія Економічні науки. 2012. Випуск 1 (56). Том 4. С. 143-148.
- 82.Стефанюк І.Б. Завистовська Г.І. Кваліметрична оцінка організаційної спроможності урядового фінансового контролю й аудиту. *Фінанси України*. 2016. №8. С. 89-105.
- 83.Тимошин В.В. Поняття форми державного контролю господарської діяльності у сучасній державно-правовій теорії. *Наукові праці МАУП*, 2011, вип. 2 (29). С. 149-153.
- 84.Філозоф О.В. Методика визначення ефективності внутрішнього аудиту. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2010. Випуск 261: В 7 т. Т. 7. Дніпропетровськ: ДНУ. С. 1745-1749.
- 85.Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія / Мних Є.В. та ін., за ред. Є.В. Мниха. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 416 с.
- 86.Фінансовий контроль бюджетних ресурсів: монографія / Мних Є.В. та ін., за ред. Є.В. Мниха. К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2008. 186 с.
- 87.Шевчук О.А. Внутрішньогосподарський і державний фінансовий

- контроль: подібності і відмінності. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2012. Випуск 27. Т. 2. С. 466-474.
88. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль: питання теорії та практики : монографія. К. : УБС НБУ, 2013 431 с.
89. Шевчук О.А. Природа фінансового контролю. *Фінансовий простір*. 2015. №2 (18). С. 233-237.
90. Шеленко Д.І. Особливості проведення інвентаризації на підприємстві. *Сталий розвиток економіки*. 2015. №1(26). С. 175-179.
91. Шерстюк О.Л. Аудит фінансової інформації: монографія. К.: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2017. 512 с.
92. Committee of Sponsoring Organizations of the Tradeway Commission. URL: <https://www.coso.org/Pages/default.aspx>

Нормативні правові документи:

1. Господарський кодекс України. 436-IV, **чинний**, поточна редакція - Редакція від 16.10.2020, підстава - [124-IX](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 24.01.2021)
2. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти). Редакція 2017 року. URL: <https://www.iaa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf> (дата звернення: 10.04.2020).
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 10.04.2020).
4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України № 877-V від 5 квітня 2007 р., із змінами і доповненнями від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16/ed20170611/card3#Files> (дата звернення: 10.04.2020).
5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України. № 5463-VI від 16.10.2012 р. зі змінами і доповненнями від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12/card3#Files> (дата звернення: 10.04.2020).

Інформаційні ресурси

1. <https://nubip.edu.ua/node/17325> - Електронна бібліотека НУБіП України
2. www.ac-rada.gov.ua – Рахункова палата України.
3. www.arc.customs.gov.ua – Державна митна служба України.
4. www.finance.ua – Фінанси України.
5. www.dkrs.gov.ua – Державна аудиторська служба України.
6. www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України.
7. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського.

8. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.
9. www.sta-sumy.gov.ua – Державна фіскальна служба України.
10. www.treasury.gov.ua – Державна казначейська служба України.
11. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
12. <http://apu.com.ua/> - Аудиторська палата України.